

Sygn. akt III AUa 750/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 2 czerwca 2015 r.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie - Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Urszula Iwanowska
Sędziowie:	SSA Romana Mrotek SSO del. Gabriela Horodnicka - Stelmaszczuk (spr.)
Protokolant:	St. sekr. sąd. Elżbieta Kamińska

po rozpoznaniu w dniu 2 czerwca 2015 r. w Szczecinie

sprawy A. R.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

o przyznanie emerytury

na skutek apelacji ubezpieczonego

od wyroku Sądu Okręgowego w Gorzowie Wlkp. VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 3 lipca 2014 r. sygn. akt VI U 382/14

- zmienia zaskarżony wyrok oraz poprzedzającą go decyzję organu rentowego i przyznaje ubezpieczonemu A. R. prawo do emerytury od 4 lutego 2014r.,
- zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. na rzecz A. R. kwotę 150 zł (sto pięćdziesiąt złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu w postępowaniu apelacyjnym.

SSA Romana Mrotek	SSA Urszula Iwanowska	SSO del. Gabriela Horodnicka – Stelmaszczuk
-------------------	-----------------------	--

Sygn. akt III AUa 750/14

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 13 marca 2014 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. odmówił A. R. prawa do emerytury.

Ubezpieczony A. R. wniósł odwołanie od tej decyzji. Podniósł, że organ rentowy niesłusznie nie uwzględnił mu okresu pracy w szczególnych warunkach jaką świadczył od 23 września 1985 r. do 31 grudnia 1998 r. w (...) w D.. We wskazanym zakładzie pracował jako kierowca samochodu ciężarowego o masie całkowitej powyżej 3,5 tony. Pracę tę wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Za krzywdzące uważa, nieuwzględnienie przez organ rentowy świadectwa pracy 30 listopada 1999 r. z uwagi na brak wskazania w nim zarządzenia ministra, któremu resortowo podlegał zakład pracy.

Organ rentowy - Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. wniósł o oddalenie odwołania. Wskazał, że nie uwzględnił okresu pracy ubezpieczonego w (...) w D., albowiem w przedłożonym przez niego świadectwie pracy w szczególnych warunkach nie wskazano zarządzenia resortowego, któremu podlegał zakład pracy.

Wyrokiem z dnia 03 lipca 2014 roku Sąd Okręgowy w Gorzowie Wielkopolskim - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych oddalił odwołanie.

Sąd Okręgowy oparł swoje rozstrzygnięcie na następujących ustaleniach faktycznych i rozważaniach prawnych:

A. R. urodził się (...) Na dzień 1 stycznia 1999 r. ubezpieczony udowodnił okres ubezpieczenia wynoszący łącznie 25 lat, 6 miesięcy i 9 dni okresów składkowych i nieskładkowych. Organ rentowy uwzględnił ubezpieczonemu 2 lata, 1 miesiąc i 2 dni okresu pracy w szczególnych warunkach.

W okresie od 23 września 1985 r. do 31 grudnia 1998 r. ubezpieczony był zatrudniony w (...) w D. na stanowisku kierowcy samochodu ciężarowego (...)o masie całkowitej powyżej 3,5 tony, ciągnika rolniczego, cyklopu i (...). W dniu 7 stycznia 2014 r. ubezpieczony wystąpił z wnioskiem o ustalenie prawa do emerytury. We wniosku oświadczył, że nie jest członkiem OFE oraz wskazał, że nadal pozostaje w zatrudnieniu. Decyzją z 13 marca 2014 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. odmówił A. R. prawa do emerytury. Decyzją z 30 kwietnia 2014 r. organ rentowy wydał decyzję zmieniającą decyzję z 13 marca 2014 r. w części dotyczącej uzasadnienia jednakże w dalszym ciągu odmówił prawa do emerytury.

Na podstawie tak ustalonego stanu faktycznego Sąd Okręgowy uznał odwołanie ubezpieczonego za nieuzasadnione i wskazał, że zgodnie z art. 184 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity Dz. U. 20 13.1440, dalej jako ustawa) ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli:

- 1) okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymagany w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat - dla kobiet i 65 lat - dla mężczyzn oraz
- 2) okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27

2. Emerytura, o której mowa w ust. 1, przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa.

W art. 32 ustawy określono zasady ustalania prawa do emerytury dla pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze. Zgodnie z tym artykułem, ubezpieczonym urodzonym przed dniem 1 stycznia 1949 r., będącym pracownikami, o których mowa w ust. 2-3, zatrudnionymi w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, przysługuje emerytura w wieku niższym niż określony w art. 27 pkt 1. Warunki wymagane do uzyskania prawa do emerytury wcześniejszej z tytułu pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymienione są w Rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 ze zm.). Rodzaje prac

w szczególnych warunkach, których wykonywanie może uprawniać do emerytury wcześniejszej, wymienione są w wykazach A i B stanowiących załączniki do rozporządzenia.

Emerytura wcześniejsza przysługuje na zasadach określonych w § 3 i 4 rozporządzenia, jeżeli kobieta udowodni co najmniej 20 lat okresów składkowych i nieskładkowych, a mężczyzna 25 lat tych okresów, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wykonywanej w ramach stosunku pracy, przy czym wymagane jest osiągnięcie wieku emerytalnego wynoszącego 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn. Zgodnie z § 2 ust. 1 rozporządzenia przy ustalaniu okresów zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze uwzględnia się jedynie te okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze była wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy.

Sąd Okręgowy wskazał, że z treści przytoczonych przepisów wynika zatem, że pracą w szczególnych warunkach jest praca wykonywana stale (codziennie) i w pełnym wymiarze czasu pracy (przez 8 godzin dziennie, jeżeli pracownika obowiązuje taki wymiar czasu pracy) w warunkach pozwalających na uznanie jej za jeden z rodzajów pracy wymienionych w wykazie stanowiącym załącznik do rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (vide: postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 8 marca 2012 r., III UK 92/11).

Sąd meriti podkreślił, że kwestią sporną w niniejszej sprawie pozostawał charakter pracy ubezpieczonego w okresie zatrudnienia w (...) w D.. Pozostałe warunki nie były kwestionowane.

Sąd Okręgowy wskazał, że postępowanie przed organem rentowym sprowadza się do analizy dokumentacji zgromadzonej w aktach, jednakże te ograniczenia dowodowe nie dotyczą postępowania sądowego. W postępowaniu sądowym dopuszczalne jest ustalenie charakteru pracy i jej okresów także w oparciu o inne dowody (zob. uchwała Sądu Najwyższego z 21 września 1984 r., sygn. akt I UZP 48/84 niepublikowany). Okresy zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, przewidziane rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego oraz wzrostu emerytur i rent inwalidzkich dla pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43) mogą być ustalane w postępowaniu odwoławczym także innymi środkami dowodowymi, niż dowód z zaświadczenia zakładu pracy (por. wyrok Sądu Najwyższego z 4 sierpnia 1999 r., I UKN 619/98, OSNP 2000/11/439). Dlatego też obowiązkiem Sądu było dopuszczenie wszelkich dostępnych dowodów i weryfikacja ich w ramach swobodnej oceny dowodów (art. 233 § 1 k.p.c.).

Na okoliczność pracy ubezpieczonego w warunkach szczególnych, Sąd pierwszej instancji przesłuchał ubezpieczonego oraz zawnioskowanych przez niego świadków, a także dokonał analizy dokumentacji zawartej w aktach organu rentowego. Analiza zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego nie dała Sądowi meriti podstaw do uznania, że ubezpieczony przez cały okres zatrudnienia w (...) w D. świadczył pracę w szczególnych warunkach. Dokumenty zawarte w aktach osobowych ubezpieczonego nie potwierdzają w sposób bezsporny zawartej w świadectwie pracy adnotacji o wykonywaniu przez ubezpieczonego pracy na stanowisku kierowcy samochodu ciężarowego o ciężarze powyżej 3,5 tony. Dokumenty te natomiast wskazują, że ubezpieczony nie wykonywał pracy kierowcy samochodu ciężarowego powyżej 3,5 tony stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Z pisma z 10 lutego 1987 r. wynika, że ubezpieczony został na okres trzech miesięcy oddelegowany do pracy w Rejonowej (...) w C., gdzie kierował pojazdem dostawczym. Ponadto z dodatkowych umów o pracę zawartych z ubezpieczonym w latach 1985 -1989 wynikało, że ubezpieczonemu powierzano wykonywanie dodatkowych czynności: ładowacza oraz stałego udziału przy czynnościach załadunkowych i wyładunkowych, pierwotnie niezaliczanych do normalnych czynności kierowcy, a z dniem 1 lipca 1989 r. należących do zakresu jego obowiązków pełniących w ramach normalnego czasu pracy i wynagrodzenia przysługującego za ten czas. Ubezpieczony okoliczności te potwierdził. Zeznał, że do jego zadań należało również załadowanie i rozładowanie węgla, kafelek i sprzętu medycznego, które to czynności wykonywał będąc kierowcą samochodu (...). Z pisma zaś z 12 sierpnia 1998 r. wynikało, że ubezpieczony z dniem 1 sierpnia 1998 r. był również odpowiedzialny za stan techniczny samochodu ciężarowego (...), ciągnika rolniczego, cyklopu oraz (...). Ubezpieczony przyznał, że w okresie zwolnień lekarskich innych kierowców, czy też ich urlopów wypoczynkowych,

awarii samochodu ciężarowego (...) kierował ciągnikiem rolniczym, cyklopem, a także samochodem osobowym (...). Okoliczności te potwierdzili również świadkowie M. P. (1) i G. Z..

Mając na uwadze wskazane okoliczności Sąd uznał, że ubezpieczony nie spełnił warunku posiadania co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach. Ubezpieczony nie wykazał bowiem, że czynności kierowcy samochodu ciężarowego powyżej 3,5 tony świadczył przez cały okres zatrudnienia w (...) w D.. Nie wykazał by pracę tę świadczył stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Tylko praca wykonywana codziennie i przez 8 godzin dziennie, jeśli pracownika obowiązuje taki wymiar czasu pracy, w warunkach pozwalających na uznanie jej za jeden z rodzajów pracy wymienionych w wykazie stanowiącym załącznik do rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, pozwala na uznanie jej za pracę w szczególnych warunkach i zaliczenie okresu, w którym była świadczona do okresu pracy wykonywanej w myśl 2 ust. 1 rozporządzenia.

Ustalając stan faktyczny w sprawie Sąd pierwszej instancji oparł się na dokumentach zgromadzonych w aktach organu rentowego oraz w aktach sprawy, a także na zeznaniach ubezpieczonego i świadków, których wiarygodności strony nie kwestionowały.

Mając na uwadze wskazane okoliczności Sąd Okręgowy, na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. oddalił odwołanie ubezpieczonego.

Z powyższym rozstrzygnięciem nie zgodził się ubezpieczony, zaskarżając wyrok w całości i zarzucając mu:

1. naruszenie prawa materialnego, a w szczególności art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tj. Dz.U. z 2009 roku, Nr 153, poz. 1227 ze zm.) w związku z § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach i szczególnym charakterze Dz.U. Nr 43, poz. 8 ze zm.) przez przyjęcie, iż ubezpieczony nie spełnił warunku wykonywania pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze przez okres co najmniej 15 lat, w związku z nieuwzględnieniem okresu zatrudnienia od 23.09.1985 roku do 31.12.1998 na stanowisku kierowcy, podczas, gdy prawidłowa analiza zebranego w sprawie materiału dowodowego, a w szczególności zeznań świadków i wnioskodawcy winna skutkować ustaleniem, iż pomimo wykonywania dodatkowych czynności niż tylko praca kierowcy samochodu powyżej 3,5 tony został spełniony warunek wymaganego 15 letniego okresu pracy w szczególnych warunkach,

2) niewyjaśnienie wszystkich okoliczności faktycznych istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy, a odnoszących się do rodzaju czynności dodatkowych wykonywanych przez wnioskodawcę, podczas gdy przeprowadzenie postępowania dowodowego w tym zakresie skutkowałoby ustaleniem, iż wykonywał on pracę kierowcy samochodu ciężarowego powyżej 3, 5 tony oraz czynności stanowiące pracę w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze (praca kierowcy ciągnika i pojazdu uprzywilejowanego).

Wskazując na powyższe zarzuty ubezpieczony wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i przyznanie prawa do emerytury na podstawie art. 184 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tj. Dz.U. z 2009 roku Nr 153, poz. 1227 ze zm.) ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpatrzenia — przy uwzględnieniu kosztów postępowania odwoławczego oraz o zasądzenie na rzecz ubezpieczonego od organu rentowego kosztów procesu w niniejszej sprawie, w tym kosztów ewentualnego zastępstwa procesowego.

W uzasadnieniu skarżący wskazał, że Sąd pierwszej instancji wydając zaskarżony wyrok nie uwzględnił wszystkich okoliczności faktycznych istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy. Zdaniem apelującego, nie można zgodzić się ze stanowiskiem sądu pierwszej instancji, iż ubezpieczony nie wykonywał stale i w pełnym wymiarze zatrudnienia pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze. Niewątpliwie bowiem był jedynym kierowcą samochodu ciężarowego (...)W zasobach pracodawcy znajdował się tylko jeden samochód ciężarowy i ubezpieczony na nim pracował. Tylko w sytuacji, gdy nie było traktorzysty i ubezpieczony miał wolny czas (co bardzo rzadko

się zdarzało, jak zeznali świadkowie i sam ubezpieczony) A. R. pracował niekiedy na urządzeniu cyklop, który był montowany do ciągnika. Praca na cyklopie była pracą zbliżoną do pracy kierowcy ciągnika. Skarżący podkreślił, iż zarówno praca kierowcy ciągnika, kierowcy samochodu ciężarowego o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony pojazdu, jak i kierowcy samochodu uprzywilejowanego w ruchu znajduje się w wykazie A Dział VIII w transporcie i łączności poz. 2 i 3 zarządzenia Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej z dnia 12 lipca 1983 roku w sprawie prac wykonywanych w szczególnych warunkach w zakładach pracy resortu zdrowia i opieki społecznej (Dz. Urz. MZiOS nr 8, poz. 40 ze zm.) Jest więc pracą w szczególnych warunkach, której wykonywanie stale i w pełnym wymiarze czasu pracy uprawnia do emerytury w obniżonym wieku. Za pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach uważa się pracowników zatrudnionych przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia. Niewątpliwie, zarówno praca kierowcy samochodów ciężarowych o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony, jak i kierowcy ciągnika oraz ciągnika połączony z cyklopem, spełnia te wymogi.

Apelujący wskazał, że Sąd I instancji bezzasadnie nie zaliczył do okresu pracy w warunkach szczególnych okresu oddelegowania do pracy w Rejonowej (...) w C. w 1987 roku, mimo, iż ubezpieczony wykonywał pracę kierowcy pojazdu uprzywilejowanego – karetki. W okresie tym były problemy z kierowcami. Nie było możliwości zapewnienia obsady karetki, więc oddelegowano do tej pracy ubezpieczonego. Przewoził on pacjentów i krew pojazdami uprzywilejowanymi. Praca ta jest pracą zaliczaną do pracy w warunkach szczególnych.

Ubezpieczony nie zakwestionował, iż wykonywał czynności wyładunkowe, ale były one wykonywane poza normalnym czasem pracy, kiedy przyjeżdżał na teren zakładu pracy w D. już po zakończeniu pracy przez pracowników magazynów i warsztatu. Nie były one długotrwałe, zajmowały 10-15 minut i były wykonywane poza normalnym czasem pracy. Jak wyjaśniał ubezpieczony w toku postępowania przed sądem pierwszej instancji, towar był załadowany na samochód w hurtowniach lub tam, gdzie był zakupiony. Skarżący podniósł, iż samochód (...) początkowo miał plandekę, ale uległa ona zniszczeniu. Pojazd nie był garażowany, a za przewożony towar był odpowiedzialny materialnie ubezpieczony. Pracodawca bardzo niechętnie wypłacał wynagrodzenie za godziny nadliczbowe, w których notorycznie pracował ubezpieczony. Nie mógł również podwyższyć ubezpieczonemu wynagrodzenia podstawowego. Dlatego forma powierzenia dodatkowych czynności wyładunkowych i załadunkowych była faktycznie wypłatą wynagrodzenia za pracę poza normalnym czasem pracy. Ubezpieczony wykonywał rozładunek węgla. Były to jednak ciężkie prace wyładunkowe, ponieważ prace te ubezpieczony wykonywał ręcznie, z uwagi na to, iż ośrodki zdrowia nie miały specjalistycznego sprzętu do rozładunku. Nie miały one charakteru stałego. Nie zajmowały też dużo czasu. Zgodnie z utrwalonym stanowiskiem orzecznictwem nie jest dopuszczalne uwzględnienie do okresów, pracy w szczególnych warunkach lub -w- szczególnym charakterze wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, wymaganych do nabycia prawa do emerytury w niższym wieku emerytalnym, innych wykonywanych prac w ramach dobowej miary czasu pracy, które nie oddziaływały szkodliwie na organizm pracownika (m.in. w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 4 czerwca 2008 roku, sygn. II UK 306/2007, OSNP z 2009 roku Nr 2 1-22, poz. 290). Jednakże od tej reguły istnieją dwa odstępstwa ugruntowane w orzecznictwie. Pierwsze z nich dotyczy sytuacji, kiedy inne równocześnie wykonywane prace stanowią integralną część większej całości dającej się zakwalifikować pod pozycją określoną w załączniku do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Istnienie tego odstępstwa potwierdzają m.in. orzeczenia Sądu Najwyższego z dnia 6 grudnia 2007 roku sygn. I UK 62/07, lex nr 375653, z dnia 5 maja 2009 roku sygn. I UK 4/09 Lex nr 509022 oraz z dnia 11 marca 2009 roku sygn. I UK 243/08. Drugi wyjątek obejmuje sytuację, kiedy czynności wykonywane w warunkach nienarządzających na działanie czynników szkodliwych dla zdrowia miały charakter incydentalny, krótkotrwały, uboczny (wyrok SN z dnia 22 stycznia 2008 roku I UK 210/07, OSNP 2009 nr 5-6, poz. 75 oraz z dnia 22 kwietnia 2009 roku II UK 333/08 LEX nr 1001310.) Niedopuszczalne jest założenie, że tylko codzienne, ośmiogodzinne, nieprzerwane kierowanie pojazdem przekraczającym 3,5 tony stanowi stale i w pełnym wymiarze godzin wykonywanie pracy w szczególnych warunkach. Czas potrzebny na załadunek i wyładunek należy wliczyć do czasu pracy kierowcy, jeżeli powierzonym mu do realizacji zadaniem jest przede wszystkim rozwiązanie tego towaru. Niewątpliwie motywem przyświecającym ustawodawcy w stworzeniu definicji „pracy w szczególnych warunkach”, którą zawiera art. 32 ust. 2 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, było założenie,

iż praca wykonywana w szczególnych warunkach stale w pełnym wymiarze czasu pracy przyczynia się do szybszego obniżenia wydolności organizmu osoba taka ma prawo do wcześniejszej emerytury niż inni ubezpieczeni. Niewątpliwie praca przy rozładunku ręcznym węgla, nawet gdy była wykonywana sporadycznie, była pracą ciężką.

Okoliczności te, zdaniem ubezpieczonego, nie zostały należycie wyjaśnione przez Sąd I instancji. U ubezpieczonego nastąpiło obniżenie wydolności organizmu, w wyniku wykonywania pracy, ponieważ (jak podnosił w odwołaniu) przebywał na rencie z powodu uszkodzenia słuchu i kręgosłupa, a obecnie legitymuje się orzeczeniem o niepełnosprawności.

Należy również zauważyć, iż o tym, iż ubezpieczony nie wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, nie może przesądzić powierzenie mu z dniem 1 lipca 1989 roku odpowiedzialności za stan techniczny samochodu ciężarowego (...) ciągnika, cyklopu czy samochodu osobowego (...). Sąd I instancji nie ustalił, czy w związku z tym przez ubezpieczonego były wykonywane jakiegokolwiek czynności, ile zajmowały czasu. Czynności te wykonywały firmy zewnętrzne lub pracownicy warsztatu. W ocenie apelującego, wbrew ustaleniom dokonany przez Sąd I instancji, ubezpieczony do końca 1998 roku nie kierował pojazdem (...). Był on wykorzystywany dla celów opieki paliatywnej (potocznie nazwaną poradnią zwalczania bólu) świadczonej w domach pacjentów, zazwyczaj w godzinach popołudniowych i nocnych. Kierowcą tego pojazdu był M. S., a niekiedy M. P. (1). Korzystał z niego również dyrektor zakładu. Ubezpieczony był przecież wówczas kierowcą samochodu ciężarowego (...)i zaprzecza, iż w godzinach pracy w 1998 roku był kierowcą samochodu (...).

Sąd Apelacyjny ustalił i zważył, co następuje:

Szpital w D. jest jednostką świadczącą usługi medyczne na terenie Powiatu S.- (...), zabezpiecza również świadczenia medyczne dla mieszkańców ościennych miejscowości. Jest to duża wielooddziałowa jednostka (między innymi oddziały: (...)), do której w okresie świadczenia pracy przez ubezpieczonego należały również gminne ośrodki zdrowia w T., (...), G., dwa ośrodki w S. (...) w (...), G., B., R. itp. Najdalej położony ośrodek był w G. (około 40 kilometrów od D.).

Niesporne a nadto zeznania ubezpieczonego protokół elektroniczny (od min. 05:24 do min. 17:09)

Na terenie szpitala funkcjonował tylko jeden samochód ciężarowy marki (...) obsługiwany przez ubezpieczonego. Ubezpieczony był jedynym kierowcą zatrudnionym przez Szpital. Odrębnie zaś funkcjonowała kolumna sanitarna, w której zatrudnieni byli inni kierowcy.

Od dnia 11 lutego 1987 r., w trakcie długotrwałej awarii samochodu marki (...) oraz choroby kierowcy z kolumny sanitarnej, ubezpieczony był oddelegowany do Rejonowej K. (...) (...) na 3 miesiące.

Dowód: - pismo z dnia 4 lutego 1987 r. – akta osobowe;

- pismo z dnia 10 lutego 1987 r. – akta osobowe;

- zeznania ubezpieczonego protokół elektroniczny (od min. 05:24 do min. 17:09)

Samochód (...) służył do zaopatrywania szpitala oraz podległych mu ośrodków zdrowia we wszystkie środki niezbędne do ich funkcjonowania, w tym między innymi: sprzęt medyczny rzeczy sanitarne, strzykawki, materiały budowlane dowożone niekiedy z całej Polski np. kafelki z O.. Niektóre ośrodki zdrowia znajdowały się w znacznej odległości od siedziby szpitala np. G..

Dowód:- zeznania ubezpieczonego - protokół elektroniczny (od min. 05:24 do min. 17:09)

W 1998 roku Szpital otrzymał w darze (...), który po remoncie był eksploatowany przez dział techniczny. Samochód ten powierzono ubezpieczonemu w połowie 1998 roku. W trakcie zatrudnienia ubezpieczonego na terenie szpitala był również ciągnik dowożący opał do szpitala i podległych mu ośrodków zdrowia. Był on obsługiwany przez

innego kierowcę. W przypadku nieobecności tego kierowcy spowodowanej chorobą lub urlopem ciągnik obsługiwał ubezpieczony.

Dowód:- zeznania ubezpieczonego - protokół elektroniczny (od min. 05:24 do min. 17:09);

- pismo z dnia 12 sierpnia 1998 r. – akta osobowe

W trakcie zatrudnienia z A. R. zawarto szereg umów o pracę dodatkową na wykonywanie dodatkowych czynności nie wchodzących w zakres ich normalnych obowiązków służbowych tj. wykonywanie czynności ładowacza. Umowy dodatkowe wynikały z tego że nie płacono za nadgodziny.

Dowód: - akta osobowe ubezpieczonego, pisma z 25.09.1985 r, 19.03.1986, 28.09.1985,

15.10.1988 r., 17.03.1989

- zeznania ubezpieczonego protokół elektroniczny (od min 05:24 do min. 17:09)

W świadectwie pracy wystawionym w dniu 30 listopada 1999 r. znajduje się zapis, że ubezpieczony wykonywał pracę w szczególnych warunkach i w szczególnym charakterze jako kierowca samochodu ciężarowego o ciężarze powyżej 3,5 tony w okresie od 23 września 1985 r. do 30 listopada 1999 r. Powołano tam wykaz A dział VIII poz. 2 pkt. 2, Dz. U. Nr 8, poz. 43 z 1983 r).

Dowód: świadectwo pracy – akta osobowe ubezpieczonego

Po uzupełnieniu przez Sąd odwoławczy materiału dowodowego apelacja okazała się uzasadniona i doprowadziła do zmiany zaskarżonego wyroku

Postępowanie apelacyjne ma merytoryczny charakter i jest dalszym ciągiem postępowania rozpoczętego przed sądem pierwszej instancji. Zgodnie z treścią art. 378 § 1 k.p.c., sąd drugiej instancji rozpoznaje sprawę w granicach apelacji; w granicach zaskarżenia bierze jednak z urzędu pod uwagę nieważność postępowania. Rozważając zakres kognicji sądu odwoławczego Sąd Najwyższy stwierdził, iż sformułowanie „w granicach apelacji” wskazane w tym przepisie oznacza, iż sąd drugiej instancji między innymi rozpoznaje sprawę merytorycznie w granicach zaskarżenia, dokonuje własnych ustaleń faktycznych, prowadząc lub ponawiając dowody albo poprzestaje na materiale zebranym w pierwszej instancji, ustala podstawę prawną orzeczenia niezależnie od zarzutów podniesionych w apelacji oraz kontroluje poprawność postępowania przed sądem pierwszej instancji, pozostając związany zarzutami przedstawionymi w apelacji, jeżeli są dopuszczalne, ale biorąc z urzędu pod uwagę nieważność postępowania, orzeka co do istoty sprawy stosownie do wyników postępowania (por. uzasadnienie uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 31 stycznia 2008 r., sygn. akt III CZP 49/07, OSN 2008/6/55). Dodatkowo należy wskazać, iż dokonane przez sąd pierwszej instancji ustalenia faktyczne, sąd drugiej instancji może podzielić i uznać za własne (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 października 1998 r., sygn. akt II CKN 923/97, OSNC 1999/3/60). Może również zmienić ustalenia faktyczne stanowiące podstawę wydania wyroku sądu I instancji, i to zarówno po przeprowadzeniu postępowania dowodowego, jak i bez przeprowadzenia postępowania dowodowego uzasadniającego odmienne ustalenia, chyba że szczególne okoliczności wymagają ponowienia lub uzupełnienia tego postępowania (por. uchwała składu 7 sędziów Izby Cywilnej z 23 marca 1999 r., sygn. akt III CZP 59/98, OSNC 1999, nr 7–8, poz. 124).

Przenosząc powyższe rozważania na grunt niniejszej sprawy stwierdzić należy, że zgromadzony w sprawie przez Sąd Okręgowy materiał dowodowy okazał się niewystarczający dla wydania rozstrzygnięcia i wymagał uzupełnienia w zakresie wskazanym powyżej. Po uzupełnieniu materiału dowodowego, Sąd Apelacyjny dokonał ustaleń odmiennych, które doprowadziły do zmiany zaskarżonego wyroku

Zgodzić się należy z konstatacją Sądu I instancji, że wcześniejsza emerytura jest dla powszechnego systemu świadczeń emerytalnych instytucją wyjątkową, określającą szczególne uprawnienia uprzywilejowanego kręgu podmiotów, stąd wymaga ścisłej wykładni i pewnego ustalenia przesłanek prawa. W postępowaniu sądowym nie jest dopuszczalne

oparcie się wyłącznie na zeznaniach świadków, w sytuacji gdy z dokumentów wynikają okoliczności przeciwne. Trzeba mieć jednak na uwadze, że nawet brak świadectwa pracy wykonywanej w warunkach szczególnych nie przekreśla ustalenia, że tego rodzaju praca była wykonywana. W szczególności ubezpieczony może wykazywać innymi środkami dowodowymi, że praca świadczona była w warunkach szczególnych. W postępowaniu z zakresu ubezpieczeń społecznych stosuje się te same reguły dowodzenia, jak w zwykłym procesie cywilnym. W szczególności zastosowanie mają art. 6 k.c., art. 232 k.p.c. Strony mają też prawo podważać moc dowodową dokumentów, w tym także świadectwa pracy, które jest dokumentem prywatnym i podlega ocenie przez sąd zgodnie z zasadami art. 233 § 1 k.p.c.

W realiach rozpoznawanej sprawy wnioskodawca brakujący mu okres stażu pracy w warunkach szczególnych, wykazywał nie tylko w drodze zeznań świadków. Ubezpieczony dysponował oryginalnym świadectwem pracy wystawionym przez pracodawcę w dacie ustania stosunku pracy (30 listopada 1999 r.), z którego jednoznacznie wynikało, że A. R. w okresach wskazanych w świadectwie pracy (tj. od 23 września 1985 r. do 30 listopada 1999 r.), co przy założeniu, że uwzględniony może być tylko okres do 31 grudnia 1998 r. daje 13 lat 3 miesiące 8 dni pracy w warunkach szczególnych w charakterze kierowcy samochodu ciężarowego powyżej 3,5 tony. Fakt wykonywania takiej pracy znalazł potwierdzenie również w aktach osobowych powoda. Znajduje się tam bowiem dokument, z którego wynika powierzenie ubezpieczonemu samochodowi ciężarowego marki (...). Następny taki dokument dotyczący powierzenia innych pojazdów datuje się dopiero na dzień 12 sierpnia 1998 roku. Z pisma tego wynika, że dopiero wówczas powierzono mu (...), który został przekazany do poradni zwalczania bólu. W powiązaniu z faktem, że w dużym wielooddziałowym Szpitalu, z trzynastoma podległymi ośrodkami zdrowia, w którym ubezpieczony był zatrudniony jako jedyny kierowca, jedyne samochodu ciężarowego uprawniony był wniosek o prawdziwości zeznań świadków i ubezpieczonego. Nie niweczy tego fakt powierzenia ubezpieczonemu dodatkowych czynności do wykonania poza normalnymi obowiązkami kierowcy. Nie można bowiem pominąć tego, że również te czynności (ładowacza) mieszczą się w katalogu prac wykonywanych w szczególnych warunkach i szczególnym charakterze. Również powierzenie ubezpieczonemu pracy na zastępstwo w charakterze kierowcy ciągnika należy do tego samego katalogu prac. Incydentalne zaś powierzenie do obsługi (...) użytkowanego również przez Dyrektora Szpitala oraz poradnię leczenia bólu, w schyłkowym okresie zatrudnienia ubezpieczonego nie może niweczyć ustaleń co do wykonywania pracy w warunkach szczególnych w pełnym wymiarze czasu pracy przez cały okres zatrudnienia ubezpieczonego. W świetle tych ustaleń trzeba uznać, że ubezpieczony niewątpliwie był jedynym kierowcą (...). Wbrew ustaleniom dokonanych przez Sąd I instancji, ubezpieczony do końca 1998 roku nie kierował pojazdem (...). Był on wykorzystywany dla celów opieki paliatywnej (potocznie nazwaną poradnią zwalczania bólu) świadczonej w domach pacjentów, zazwyczaj w godzinach popołudniowych i nocnych. Kierowcą tego pojazdu był M. S., a niekiedy M. P. (1). Korzystał z niego również dyrektor zakładu.

Reasumując należy podkreślić, że zaliczenie 13 lat i 8 dni (Sąd Apelacyjny uznaje, że należy odliczyć od wskazanego powyżej okresu 13 lat 3 miesiące i 8 dni, trzy miesiące pracy na samochodzie dostawczym w kolumnie sanitarnej) i dodanie go do okresu już zaliczonego przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych w decyzji z dnia 30 kwietnia 2014 r. (tj. 2 lat 1 miesiąca i 2 dni pracy w warunkach szczególnych) daje podstawę do uznania, że okres pracy ubezpieczonego do dnia 31 grudnia 1998 r. przekroczył 15 lat i tym samym uprawnia go do uzyskania prawa do emerytury.

Mając na uwadze powyższe Sąd Apelacyjny na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. zmienił zaskarżony wyrok i uwzględnił odwołanie.

O kosztach postępowania (punkt 2), Sąd Apelacyjny orzekł na podstawie art. 98 § 1 k.p.c., zgodnie z którym strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony (koszty procesu), przy czym Sąd rozstrzyga o kosztach w każdym orzeczeniu kończącym sprawę w instancji (art. 108 § 1 k.p.c.). Do celowych kosztów postępowania należy zwrot opłaty apelacyjnej (30 zł), koszt ustanowienia zastępstwa procesowego w postępowaniu przed sądem apelacyjnym (120 zł), w stawkach przewidzianych w rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. z 2013 r., poz. 490).